

Tallinna Õpetajate Seminari
1. lend 1919-1922. a.

PEDAGOOGIKA
ARHIIVMUSEUM
FOND K 440

Koostaja
Hein Vergo
1984. a.

PEM 4140

KV52

Fotod registrearitud fotofondis

FK 4140 - 1

Tallinna Õpetajate Seminari lüüend

1. rida: M. Schmidt, H. Gustavson, joonist.
Õpetaja A. Jensen, A. Nakk, M. Hindrema.
2. " L. Lähnemets, M. Kask, M. Palmberg,
T. Taalman, H. Tomson, E. Kadak, A. Mathies-
sen, E. Trahov, F. Proosasette.
3. " J. Reudsepp, M. Jaakson, A. Laur, H. Poo-
man, A. Poltimäe, I. Sooden.
Punduvad: M. Orgussaar, J. Köster, Ants
Poltimäe, O. Ulm ja A. Vanaveski

1922

3

Tallinna Õpetajate Seminari

Õpetajad 1919.a. sügisel

Nano, Villem direktor
Kotkas, Amalie inspektor vene keel
Päss, Viktor matem. õpetaja
Topman, August muusika "
Jensen, August joonist. "
Koppel, Oskar saksa keel "
Kents, Jakob geograafia õpetaja kt.
Kalkun, Julius loodust. " kt
Mirka, Olli ajaloo " kt
Roos, Hans tunniandja psüh. loogika dir. a.kt
Põlman, Mait arst
Brüller, Christof A.a.
Georgin, Artur A.a.
Välbe, Mikk A.a.
Lindpere, Samuel A.a. viiuli õp.
Kõvend, Elise A.a. ilulugemine
Nael, Helmi A.a. tütarl. käsitöö
Raudkats, Anna A.a, tütarl. võimlemine
Kuusik, Timotheus A.a. eesti keel
Visnapuu-Mikk, Mathilde klaveri õpetaja

Tallinna Õpetajate Seminari lõpetajad
1922. aasta kevadel

1. Gustavson, Helene
2. Hindrems, Marie (abielus Haber)
3. Jaskson, Anni (abielus Kurrikof)
4. Kadak, Evald (uus nimi Kaul Andrus Kadak)
5. Kask, Marie (abielus Pass)
6. Kiviberg, Anette (abielus Aus)
7. Köster, Johannes
8. Läänemets, Linda (abielus Kasekamp)
9. Mathiesen, Aleksandra (abielus Hakk)
10. Nahk, Aleksandra (abielus Milistver)
11. Orgussaar, Marie (abielus Lehtsalu)
12. Palmberg, Marie (abielus Lember)
13. Poltimäe, Anni
14. Poltimäe, Anton
15. Pooman, Hugo
16. Proosaselts, Frantziska (abielus Ruud)
17. Raudsepp, Johannes
18. Schmidt, Marie
19. Sooden, Ida (abielus Tomson-Tandre)
20. Taslmann, Teodor (uus nimi Hein Vergo)
21. Tomson, Hugo (uus nimi Tandre)
22. Trahov, Elisabet (abielus Leitorp)
23. Ulm, Olga (abielus Kingissepp)
24. Venaveski, Anette

Gustavson, Helene

*1902-

TÕS-i lõpetamise järel õppis Tartu
Ülikoolis matemaatikat ja füüsikat. Surnud.

FK 4140 -2

Hindrema, Marie (abielus Haber)

1899-1962

Tuli TÕS-i 1919.a. Oli vaikne,
tagasihoidlik, kuid õpetajana väga
tõõkas. Töötas Harjumaal ja Tallinnas
koolides; Pärnus ja Kernus.

FK 4140 -3

Jaakson, Anni (abielus Kurrikof)

*1899-

TÕS-i lõpetamise järel töötas õpetajana
Pärstis, Viljandimaal. Surnud.

FK 4140 -4

6

Kadak, Evald (uus nimi Kaul Andrus Kadak)

•1903-

Pärast TÕS-i lõpetamist astus Tartu Ülikooli
õigusteadust õppima, mille lõpetas. Tõstas mõned
aastad ka Udriku debiilikute koolis. 1944.a.
emigreerus Rootsi, sealt L-Aafrika Vabariiki
ja lõpuks Kanadasse.

Kask, Marie (abielus Pass)

•1907-

Sündinud Narvas, töөлisperekonnas.

Viljendi Naistõugimnaasiumist tuli TÕS-i.
Selle lõpetamise järele tõstas õpetajana
Järvemaal Koigi koolis. Mõned aastad
tõstas ka Koigi RSN esimehena. 1964.a.
pensionil.

Kiviberg, Anette (abielus Aus)

•1901-

TÕS-i lõpetamise järele tõstas Harjumaal
Viinistus ja Loksal. 1944 emigreerus Rootsi.

Joh. Köster

Köster, Johannes

1898-1942

Pärit Polli vallast Pärnumaalt.

Peale TÕS-i lõpetamist töötas õpetajana
 Petseri ja Tallinna juudi gümnaasiumis.
 1925 a. arreteeriti ja mõisteti 8 aastaks
 vangi. Vabanes enne tähtaega. Nõukogude
 korra ajal oli algkoolijuhataja Ruilas.
 Mobiliseeriti kuid fashistid pidasid laeva

FR 4140-5 kinni. Köster viidi Patarei vanglasse. Sõja-
 kohus mõistis ta surma ja samal päeval
 hukati.

Läänemets, Linda (abiellus Kasekamp)

* 1900-

Pärit talupidaja perekonnast. TÕS-i
 lõpetamise järel töötas Tallinna koolides.
 1944 emigreerus USA-sse.

Mathiesen, Aleksandra (abiellus Hakk)

* 1903-

Pärit Tudulinna. Õppis Lenderi era-
 gümnaasiumis. Seal läks TÕS-i.
 Töötanud Tallinna koolides 25 aastat.

FR 4140-6

Nahk, Aleksandra (abielus Milistver)
*1900-

Sündinud Peterburis. Revolutsiooni
ajal tulid vanemad Tallinna. Tõs-i
lõpetamise järel töötas õpetajana
Tallinna koolides. 1944 emigreerus
Ameerikasse.

FK 4140-7

Orgussaar, Marie (abielus Lehtla)

*1900-

Sündis Viljandimaal käsitöölise tütreks.
F. Lenderi eragümnaasiumist tuli Tallinna
Õpetajate Seminari. Tõs-i lõpetamise järel
töötas õpetajana ja juhatajana Järvamaa koolis.
Hiljem ka Tallinnas. Pensionil 1951.a.

FK 4140-8

Palmberg, Marie (abielus Lember)
1901- 1973

Pärit käsitöölise perekonnast.
Tõs-i lõpetamise järel töötas
Tallinna koolides õpetajana.

FK 4140-9

Poltimäe, Anni (abiellus Lellep)

.1902-

Pärit Harjumaalt talupidaja perekonnast.
TÕS-i lõpetamise järele töötas Harjumaas koolides.
Sõja ajal emigreerus USA-ssa.

Poltimäe, Anton

1898-1972

Pärit Harjumaalt. TÕS-i lõpetamise järele
astus Tartu Ülikooli majandusteadust õppima.
Pärast Ülikooli lõpetamist töötas pikemat
aega Põltsamaa Tööstuskoolis. Peale sõda oli
keemia õpetajaks Tallinna Mäetehnikumis.

Proosselts, Franziska (abiellus Ruud)

.1904-

Sündinud raudteelase perekonnas Narvas.
TÕS-i lõpetamise järele töötas Järvemaal
Amblas ja Tapal vene ja saksa keele
õpetajana kuni pensionile minekuni 1961.
Autasustatud märgiga "Haridustöö eesrindlane"
Tema tütar Linda Ruud.

FK 4140-10

Pooman, Hugo

1903-1924

Tallinnlane. Õppis Tall. Poeglaste Kaubandus-
koolis, kust tuli üle TÕS-i. Selle järel läks
Tallinna Tehnikumi keemist õppima. Oli väga
andekas ja distsiplineeritud poiss. Temast oleks
saanud väga hea spetsialist. Ta lõpetas enese-
tapuga. Teda ohvardas täielik pimedaks jäämine.

Raudsepp, Johannes

1897-1941

FR4140-11

Pärit Tartumaaalt. TÕS-i lõpetamise järel ei saanud
kohe kutsetunnistust, pahempoolsete vaadete pärast,
haridusminister H. Baueri ajal. Oli pikemat aega
õpetaja ja koolijuhataja Albu 6. kl. koolis Järva-
maal Mõrvati 1941. a. omakaitselaste poolt.

Schmidt, Marie

+1896-

Pärit Pärnumaalt, taluniku tütar. Oli töötanud juba
mõned aastad enne õpetajana kui TÕS-i astus.

Lõpetamise järel läks õpetajaks Vändresse 6. kl.

kooli. Siin töötas kuni pensionile minekuni.

FR4140-12

11

Sooden, Ida (abiellus Tomson-Tandre)
•1900-

Pärit Virumaalt. Peale TÕS-i lõpetamist
töötas algul õpetajana Järvasmaal, hiljem Tallinna
koolides. 1944.a. emigreerus Austraaliasse.

Taalmen, Teodor (uus nimi Hein Vergo)
•1899-

Sündinud Viljandimaal väga kehvades oludes.
Seminaris lõpetamisel kohe kutsetunnistust ei
saanud poliitilistel põhjustel. Töötas õpetajana
ja juhatajana Harjumaal. Sõja ajal evakueerus
tagelasse. Hiljem töötas Harju raj. TSN Täitev-
k. Haridusosakonna juhatajana ja Aruküla 8 kl.
kooli direktorina. On saanud "Teenelise õpetaja"
nimetuse 1946.a. Medal "Tõlvapruse eest", "Sada
aastat V.I. Lenini sünnist 1870", "Kolmekümnend
aastat võidust Suures Isamaa Sõjas, 1941-1945",
"Haridustööliste" rinnamärgi. On EKP liige 1946.a.

FK 9140-13

Tomson, Hugo (uus nimi Tandre)
•1899-

Sünd. tööliste perekonnas. Vanemad olid
juba surnud kui ta TÕS-i tuli. Elatas end
tundide andmisega. Peale TÕS-i lõpetamist
oli õpetajaks Tallinnas. Astus Tallinna Tehnikumi
Täiendas end veel Varssavis. Nüüd asus tööle
insenerina sildade ehitamise alal. Oli aktiivne
ateist. 1944.a. emigreerus koos perekonnaga
Austraaliasse. Surnud.

FK 9140-14

Trashof, Elisebet, (abielus Leitorp)

1900-1978

FK 4140-15 Päril Säreverest. Pärast TÖS-i lõpetamist
töötas õpetajana Harjumaal, Hagudi ja Kaiu
koolis.

Ulm, Olga (abielus Kingissepp)

+1900-

Sündinud raudteelase perekonnas
Virumaal. TÖS-i lõpetamise järel sai
õpetajaks Sausti 6.kl. kooli Harju-
maal. Oli peale sõda repressseeritud 5.a.
Hiljem töötas Haapsalu Kalkkombi-
naadis.
Surnud.

FK 4140-16

Vasveski, Anette

+1899-

TÖS-i lõpetamise järel astus Tartu
Ülikooli filoloogias fakulteeti. Töötas
Rakvere keskkoolis ja Rakvere Õpetajate
Seminaris eesti keele ja kirjanduse
õpetajana. Hiljem õpetas sama ainet Tallinna
Koolides.

Kõhasevne Põlvi kloostri
aust ja meele rõõm.

FK4140-17

TõS 1. lennu Ekskursioon Petseri
kloostrisse 1922.aastal.

Tallinna Õpetajate Seminari 1. lennu

iseloomustus

TÕS -i 1.lend õppis koolis 1919-1922. Lõpetas 24 õpilast, 14 tüdrukut ja 7 poissi. Kaks ei saanud haridusminister H. Baueri ajal lõputunnistust poliitilise meelsuse pärast. 7 läks edasi õppima, 2 näist ei lõpetanud Glikooli. Pedagoogilisele tööle asus lõpetajast kohe 23, Hugo Pooman läks kohe edasi õppima. Hiljem loobusid pedagoogi tööst ka Hugo Tomson ja Evald Kadak.

Koolijuhatajaine töötas kodanlikel ajal J. Köster, J. Raudsepp ja T. Taalman.

Rahvasaadikuina on tegutsenud Marie Kask ja T. Taalman.

Revolutsiooniliselt meelestatud olid; Johannes Köster, Johannes Raudsepp, Ants Poltimäe ja Teodor Taalman. Nemed kannatasid ka kodanlikel ajal sõjakäerisats lahkusid kodumaa 7 inimest, lähemad andmed neist puuduvad.

Enamus 1. lennu õpilastest olid pärit maalt, talunike lapsed. Stipendiumi said ainult kaks, teised ei vajanud. Stipendiumile lisa teeniti tunnindamisega ja reamatukõitmisega.

Direktor Roosi soov oli luua õpilastest tugev klassikollektiiv, Arendada ühistunnet. Neil aastail tekkisid pea igas keskkoolis poliitringid, muutudes hiljem ülelinnalisteks ja isegi ülevalariigilisteks. TÕS ja Öhtukeskkool olid kõige "punasemad koolid". Loodi "Noorproletaarlaste Ühing", kuhu kuulus ka seminari poisse. Vastukasluks loodi seminari õpetajate algatusel "Õppurkogu". Selle põhikirjas oli; õpilaste aine- ja vaimne toetamine (nõrkade järelaitamine).

Direktor Roos oli täiskarsklane, kes andestas mõnegi patukese, aga napsitamist mitte. Sellest keelust üleastujad heideti koolist välja.

1. lennu ettevalmistus oma kutsetööks oli nõrgavõitu; puudusid head õpikud, ka polnud kõik õpetajad kõrge kvalifikatsiooniga. Eriti eesti keeles.

15

Mälestusi koolielust

Mereretk

See seikluslik mereretk juhtus 1922. aasta kevadel. Meil juhtus olema kaks vaba tundi. Hugo Tomsoni initsiatiivil otsustati teha väike purjepsaadisõit merel. Läksime kalaranda ja üürisime ühe suure purjepsadi, mis mahutas ära pea kogu klassi. Kaasatulemisest keeldusid ainult väheused õpilased. Kuid puhus ühe tugev maatuul ja paati kodupoole pöörata osutus võimatuks - oleksime ümber läinud. Tuli sõita päri tuult edasi kuni jõudsimme välja Viimsi randa. Tegime seal väikese pikniku - ostime piima ja leiba külast, ning arutasime, mis nüüd edasi saab. Meie kogenumad "meremehed" Tomson ja Poltimäe otsustasid, et osa inimesi peab jalgse linna minema. Väiksem osa sõidab psadiga vastutuult loovides koduranda. Kui koolimajja jõudsimisel, selgus, et psadimehed ei olnud veel koju jõudnudki. Nad tulid alles ühe öö eel. Teisel päeval saime muidugi tubli sauna. Direktor Roos ütles, et paari nädala pärast saate õpetajaskutse, aga kütute nagu lapsed. Omakorda noomis meid ka klassijuhataja pr. Kotkas.